

12 Σεπτεμβρίου 2021

Η εξιλέωση της ντροπής

/ Αφιέρωμα / Άγιος Χρυσόστομος Σμύρνης

Ο στρατός μας είχε φύγει· κι ο Πλαστήρας. Η Σμύρνη ήταν ανυπεράσπιστη

στα χέρια των Τούρκων. Κι όμως δεν τολμούσαν να την πειράξουν. Δεν ήταν δυνατό να τολμήσουν όσο ζούσε ένας άνθρωπος. Δεν κρατούσε στα χέρια του τη στραταρχική ράβδο· ούτε ήταν ζωσμένος με φυσεκλίκια. Τα ράσα ανέμιζαν στο στήθος του και η ποιμαντορική ράβδος ήταν το όπλο του. Ήταν ο Χρυσόστομος Σμύρνης.

Ο Μητροπολίτης -γράφει ο Χόρτον στο βιβλίο του «Η μάστιξ της Ασίας»- ήταν κάτωχρος, η σκιά του εγγίζοντος θανάτου ηπλούτο επί του προσώπου του. Ολίγοι, εξ όσων αναγνώσουν τας γραμμάς αυτάς, θα εννοήσουν την σημασίαν του φαινομένου τούτου...». Και προσθέτει: «Δεν μου ωμίλησε περί του κινδύνου, τον οποίον ο ίδιος διέτρεχεν, αλλά με παρεκάλεσε να πράξω παν το δυνατόν προς σωτηρίαν των κατοίκων της Σμύρνης». Ο Χρυσόστομος αγωνίσθηκε να πετύχει την προστασία του πληθυσμού υπό των Συμμάχων, δεν παρέλειψε το παραμικρό. Αντιλαμβάνεται, όμως, ότι μοναδική ελπίδα είναι ο Θεός.

Η 27η Αυγούστου βρίσκει τη Μητρόπολη της Αγίας Φωτεινής γεμάτη πρόσφυγες. Έσπευσαν να βρουν προστασία στην εκκλησία τους. Είναι ακόμη νωρίς, μόλις 7 το πρωί, όταν ανοίγει η Ωραία Πύλη κι εμφανίζεται ο Μητροπολίτης. Φέρει τα μεγάλα άμφιά του κι είναι ωχρός, αλλά το βλέμμα του αστραποβολεί. Γονατίζει, σαν αμαρτωλός, μπροστά στο Άγιο Βήμα, κι αρχίζει να προσεύχεται καταनुκτικά μαζί με τους πρόσφυγες. Είχε μία τραγική μεγαλοπρέπεια η τελευταία εκείνη λειτουργία. Ήταν ένας Μυστικός Δείπνος. Ο Χρυσόστομος είχε ανακαλύψει το Σταυρό του κι ετοιμάζεται. Όταν τελειώνει την προσευχή του και σηκώνεται, μια θεϊκή γαλήνη έχει απλωθεί στο πρόσωπό του. Είναι έτοιμος να περάσει από την φθαρτή ζωή στην αθανασία - από την πραγματικότητα στον θρύλο· να γίνει ο Χρυσόστομος Σμύρνης. Τις τελευταίες του ώρες, ο Χρυσόστομος διαθέτει προς βοήθεια του ποιμνίου του - διανέμει συσσίτιο, κλινοσκεπάσματα, φάρμακα στους πληγωμένους. Κι όταν εξαντλεί όλα τα μέσα, που έχει στη διάθεσή του, ανεβαίνει στον άμβωνα κι αρχίζει να τους εξηγεί περικοπές από το Ευαγγέλιο της Μεγάλης Εβδομάδας - της εβδομάδας των Παθών, που έχει σημάνει για τη μαρτυρική Σμύρνη.

Οι δυστυχισμένοι πρόσφυγες κρέμονται από τα χείλη του· τα λόγια του είναι βάλαμο για τις ψυχές τους. Βρισκόταν ακόμη στον άμβωνα όταν Τούρκος υπαστυνόμος, συνοδευόμενος από ένοπλο στρατιώτη, ανοίγει με τρομερό πάταγο την πύλη της εκκλησίας. Στη θέα τους οι πρόσφυγες τρομάζουν, οι γυναίκες σταυροκοπιούνται, τα παιδιά ξεσπούν σε κλάματα. Αλλ' οι άνδρες συσπειρώνονται γύρω από τον Μητροπολίτη θέλουν να τον προστατεύσουν με τα στήθη τους. Για μία ακόμη φορά ο Χρυσόστομος κατορθώνει να μεταβάλει τους λαγούς -τους πανικόβλητους πρόσφυγες- σε λιοντάρια. Αυτή τη φορά όμως η θυσία τους είναι

άσκοπη· και μ' ένα βλέμμα τους συγκρατεί. Ο υπαστυνόμος, με περιφρονητικό ύφος, φωνάζει στο Χρυσόστομο: - Παπά... σε φωνάζει ο φρούραρχος. Να παρουσιασθείς αμέσως εμπρός του. Οι πρόσφυγες θέλουν να τον συγκρατήσουν, προτιμούν να πεθάνουν όλοι μαζί, να τινάξουν την Αγία Φωτεινή στον αέρα και να ταφούν κάτω από τα ερείπιά της, παρά να αφήσουν το Μητροπολίτη στα χέρια των Τούρκων. Είναι ο μόνος προστάτης τους - ο μόνος που έχει μείνει, τη στιγμή που όλοι φεύγουν για να σωθούν. Και πάλι, όμως, ο Χρυσόστομος τους συγκρατεί και γαλήνιος ετοιμάζεται ν' ακολουθήσει τον υπαστυνόμο.

Τη στιγμή που οι κλητήρες ανοίγουν την πύλη για να περάσει ο Χρυσόστομος, τη γαλήνη της Αγίας Φωτεινής ταραάζει ένας δαιμονισμένος θόρυβος, κραυγές θριάμβου βαρβαρικών ορδών. Είναι οι άνδρες του 4ου Σώματος ιππικού του Μεχμέτ Τζακή Μπέη, που μπαίνουν στη Σμύρνη. Και τους ακολουθεί ο νέος στρατιωτικός διοικητής της Σμύρνης στρατηγός Νουρεντίν πασάς - το αιμοβόρικο θηρίο, που ικανοποιούσε τα κανιβαλικά ένστικτά του με αίμα χριστιανικό. Ο Χρυσόστομος δεν μπορούσε ν' αμφιβάλλει για την τύχη του. Μια πολύτιμη μαρτυρία υπάρχει για τις τελευταίες ώρες του Χρυσόστομου. Είναι η κατάθεση του κλητήρα Θωμά Βουλτσίου, που για 20 χρόνια υπηρετούσε πιστά τον Χρυσόστομο: Η φυγή μας από τη Μικρά Ασία ήταν μία από τις ντροπιασμένες σελίδες της ιστορίας μας. Ήλθε όμως το μαρτύριο του Χρυσόστομου κι ήταν αρκετό για να εξιλεώσει την ντροπή ενός ολόκληρου Έθνους· το αίμα του, που πότισε τα καλντερίμια της Σμύρνης, γίνηκε ο άρρηκτος δεσμός με τις χαμένες και αλησμόνητες Πατρίδες. Ο αστυνόμος -αναφέρει- ωδήγησε τον Δεσπότη στον φρούραρχο, ένα μαυρειδερόν Αλβανόν. Η πόρτα είχε μείνει μισάνοιχτη κι' έβλεπε μέσα. Εχαιρετίσθηκαν κι' ο φρούραρχος παρήγγειλε βυσσινάδα για τον Δεσπότη. Έπειτα άρχισε κάτι να λέγει κι' ο Δεσπότης έγγραφε. Σε λίγη ώρα ετελείωσαν. Όταν εβγήκαμε έξω, μαζί με τον αστυνόμο, έλειπε τ' αμάξι μας. Για καλή τύχη έφθασαν την ώρα εκείνη δυο Αμερικανοί αξιωματικοί κι' είχαν την καλωσύνη να μας δώσουν το αυτοκίνητό τους να γυρίσουμε. Εφθάσαμε στην Μητρόπολι η ώρα πέντε. Χαρά όλων που μας είδαν. Ο Μητροπολίτης έγγραψε την προκήρυξι που του έδωσεν ο φρούραρχος - έλεγε να μείνουν όλοι στα σπίτια τους και να παραδώσουν τα όπλα στις Αρχές.»

Στις οκτώ το βράδυ έρχεται ένα αυτοκίνητο στην Μητρόπολι με τον ίδιο αστυνόμο και δυο στρατιώτες, ωπλισμένους με λόγχες. Ήλθαν να πάρουν τον Δεσπότη, πως τον ζητούσεν ο νομάρχης, χωρίς να πουν το όνομά του, να πάη στο διοικητήριο με τρεις δημογέροντες. Επήραμε τον Τσουρουκτσόγλου και τον Κλιμάνογλου και μπήκαν οι τρεις και οι αστυνομικοί στο αυτοκίνητο. Για μένα δεν υπήρχε θέσις και ο Δεσπότης μούπε να περιμένω στην Μητρόπολι. Στις δέκα το βράδυ ένας από τους στρατιώτες, που ήλθαν το απόγευμα, έφερε μια κάρτα του Δεσπότη για τον αδελφό του Ευγένιο. Του έγγραφε: Αγαπητέ αδελφέ. Μας εκράτησαν απόψε εμέ ως

πρόεδρο της Μικρασιατικής Αμύνης και τους άλλους ως μέλη. Μην ανησυχήτε». Ο Ευγένιος άρχισε να κλαίει. Το άλλο πρωί, Κυριακή, με στέλνει να μάθω για τον Δεσπότη. Ευρήκα τον Ζαδέ της Τραπέζης. Πριν μισή ώρα είχα συναντήσει τον υπαστυνόμο, που είχε πάρει τον Δεσπότη. Αυτός τους είπε πως τον Δεσπότη τον χάλασαν, καθώς και τους δυο δημογέροντες. Έτσι έγιναν. Ως την Τετάρτη, που έφυγα, δεν μπόρεσα να μάθω τίποτε άλλο». Η ιστορία δεν αναφέρει πως πέθανε ο Χρυσόστομος. Βαθύ μυστήριο ήλθε να καλύψει τις τελευταίες ώρες του μαρτυρίου του. Οι Τούρκοι δεν μίλησαν ποτέ - τρόμαξαν κι οι ίδιοι μπροστά στην αποκάλυψη της θηριωδίας τους. Κι οι Εύρωπαίοι ιστορικοί, που δεν δυσκολεύτηκαν να εξιχνιάσουν και την τελευταία λεπτομέρεια του θανάτου του Χίτλερ, που έγραψαν τόμους ολόκληρους για την εκτέλεση του Μουσσολίνι και της ερωμένης του, απέστρεψαν το πρόσωπο από τη θυσία του μεγάλου ιεράρχου. Η στάση τους θα ήταν ανεξήγητη αν δεν ήταν σ' όλους γνωστό, ότι ο Χρυσόστομος μαρτύρησε υπό τη σκιά των πυροβόλων του συμμαχικού Στόλου. Την ώρα, που ο θηριώδης όχλος σκύλευε το πτώμα του, ο Νουρεντίν, ο δήμιός του, με νωπό το αίμα του Δεσπότη στα χέρια του, συνομιλούσε φιλικά με τον Γάλλο ναύαρχο... πάνω στο καταδρομικό Ερνέστος Ρενάν»!...Θα παρέμενε άγνωστο το μαρτύριό του, αν ένας από τους πρωταγωνιστές των δραματικών γεγονότων της 30ης Αυγούστου, ο διοικητής του αποσπάσματος, που τον οδήγησε στον Γολγοθά του, δεν αποφάσιζε να μιλήσει. Δεν τον καταδίωκαν οι τύψεις, δεν σκέφθηκε την ιστορική έρευνα· απλώς, είχε οικονομικές δυσχέρειες και σκέφθηκε να πωλήσει τις πληροφορίες του κι ένα τραγικό κειμήλιο: το χέρι του οικτρά διαμελισθέντος Μητροπολίτη.

Οποιοδήποτε ανθρώπινο πλάσμα θα φρικιούσε και μόνο στην ιδέα μιας τόσο ανίερης συναλλαγής, αλλ' όχι ο Τούρκος δήμιος του Χρυσόστομου. Άλλωστε, μόλις είχαν γίνει οι θηριωδίες της Κωνσταντινούπολης και της Σμύρνης και το ανθελληνικό μίσος είχε φουντώσει και πάλι στην Τουρκία. Και ο Ρουστέμ μπέης Βάσιτς έστειλε ανθρώπους του να βολιδοσκοπήσουν ομογενή της Σμύρνης, αν ήθελε ν' αγοράσει το χέρι του Χρυσόστομου. Η συναλλαγή αυτή δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ· αλλ' ο Βάσιτς μίλησε μετά από αδρή αμοιβή. Ο Νουρεντίν δεν ήθελε να εκτελέσει το Χρυσόστομο - δεν του αρκούσε η εκδίκηση αυτή. Ήθελε να τον ταπεινώσει, να τον εξετευλίσει και στη συνέχεια να τον παραδώσει στο μαρτύριό του. Τη δεύτερη φορά, που τον συνέλαβε, διέταξε να τον φέρουν εμπρός του και μόλις τον είδε, άφησε να ξεσπάσει όλη η λύσσα του, να ξεχειλίσει ο βόρβορος της ψυχής του:- Εσύ είσαι ο παπάς, που βρίζεις τους Τούρκους; του φώναξε. Γουρούνι, θα δεις τί τιμωρία σου ετοιμάζω. Εσύ κι οι Έλληνές σου είστε λαός χαμάληδων· και χαμάληδες θα σε δικάσουν. Έτσι κι έγινε. Σε μία από τις αίθουσες του Διοικητηρίου είχε συγκεντρώσει χαμάληδες της Σμύρνης, τύπους κτηνώδεις, άδίστακτους - ήταν οι «λαϊκοί δικασταί», που θα δικάζαν τον Χρυσόστομο. Μόλις τον είδαν, άρχισαν να καγχάζουν, να τραβού τα ράσα του, να

τον φτύνουν και να τον προπηλακίζουν. Μαζί με τον Χρυσόστομο βρίσκονταν και οι δυο δημογέροντες, ο Κλιμάνογλου και ο Τσουρουκτσόγλου. Αν και γνώριζαν, ότι πλησιάζει το τέλος τους, δεν μπόρεσαν να συγκρατηθούν. Βλέποντας τον εξερευλισμό του Χρυσοστόμου, θέλησαν να ορμήσουν, να τον προστατεύσουν με τα γεροντικά στήθη τους. Δεν τους άφησαν όμως - τους έδεσαν και τους υποχρέωσαν να παρακολουθήσουν το μαρτύριο του ποιμενάρχη τους. Έκλαιγαν σπαρακτικά οι δυο δημογέροντες και η απελπισία τους κέντριζε τη θηριωδία των Τούρκων, έκανε τις βρωμερές ψυχές τους ν' αναγαλλιάζουν. Μόνο ο Χρυσόστομος διατηρούσε την ψυχραιμία του. Μια θεϊκή γαλήνη είχε απλωθεί στο πρόσωπό του. Τί να σκεπτόταν, αραγε, τη στιγμή εκείνη, ο σεπτός ιεράρχης; Όσοι τον γνώριζαν δεν αμφιβάλλουν, ότι θ' αναλογιζόταν το μαρτύριο του Διδασκάλου του κι η ψυχή του θα πλημμυρούσε χαρά στη σκέψη, ότι είχε βρει το Σταυρό, που αναζητούσε.

Οποιοσδήποτε θα δείλιαζε. Ο Χρυσόστομος δεν μπορεί παρα να ψιθύριζε: «Γενηθήτω το θέλημά Σου, Κύριε...».- Ήταν παλληκάρι ο παπάς σας, ομολόγησε με κάποιο ενστικτώδη σεβασμό, ο Βάσιτς. Δεν τον άκουσα να ικετεύει, να παραπονεθεί - ως την τελευταία στιγμή δεν άκουσα τη φωνή του. Ο Ρουστέμ μπέη Βάσιτς ήταν έφεδρος λοχαγός του τουρκικού Στρατού. Καταγόταν από τη Βοσνία κι ο πατέρας του ήταν έμπορος στη Σμύρνη. Κατά τη διάρκεια της ελληνικής Κατοχής δεν έφυγε· ήταν ένας από τους πολυάριθμους κατάσκοπους του Κεμάλ. Και μόλις ο Στρατός μας εγκατέλειψε την πόλη, φόρεσε τη στολή του και συγκρότησε το περιβόητο «απόσπασμα εκτελέσεων» - μια ορδή εγκληματιών, που εξόντωσε χιλιάδες Ελλήνων. Μετα ο Βάσιτς έγινε δικολάβος στη Σμύρνη. Κάποτε, το δικαστήριο των χαμάληδων εξέδωσε την απόφασή του: «Να σταυρωθή... να σταυρωθή· όπως ο Χριστός τους...», ούρλιαζαν. Ο Νουρεντίν φώναξε αμέσως τον Ρουστέμ μπέη Βάσιτς και τον διέταξε να εκτελέσει την απόφαση του λαϊκού δικαστηρίου. Στον Βάσιτς αναθέτει ο Νουρεντίν να οδηγήσει τον Χρυσόστομο στον Γολγοθά του -το Τρικυλίκ- κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό. Δεν αντέχει όμως· τον μισεί τόσο, ώστε την ώρα, που το απόσπασμα με τους τρεις μελλοθάνατους κατέβαινε τις σκάλες του Διοικητηρίου, ο Νουρεντίν προβάλλει στο κεφαλόσκαλο. Ήταν έξαλλος, σαν λυσσασμένο θηρίο. Τα μάτια του κατακόκκινα, σαν να έσταζαν αίμα, το στόμα του γεμάτο αφρούς - ήταν ο πραγματικός Νουρεντίν, χωρίς καμιά προσποίηση.- Σκυλί, φωνάζει στον Χρυσόστομο, από δικό μου βόλι θα πας. Και, τραβώντας το περίστροφό του, τον πυροβολεί. Αλλ' έτρεμε απ' την οργή του κι η σφαίρα αστοχεί. Αντί να πλήξει τον Χρυσόστομο, τραυματίζει θανάσιμα τον Κλιμάνογλου.

Ο πυροβολισμός του Νουρεντίν ήταν το σύνθημα. Στο προαύλιο του Διοικητηρίου ήταν συγκεντρωμένοι όλοι οι φονιάδες, οι ληστές, τ' αποβράσματα της Σμύρνης. Πράκτορες του Κομιτάτου τους είχαν συγκεντρώσει έναντι αδρής αμοιβής. Κι όσο

διαρκούσε η αποτροπιαστική εκείνη παρωδία της δίκης, τους πότιζαν ρακί. Είχαν κι όλας μεθύσει, όταν φάνηκε ο Χρυσόστομος με τους δυο συγκαταδίκους του. Περίμεναν ποιός θα κάνει την αρχή· και την έκανε ο Νουρεντίν. Μόλις ακούν τον πυροβολισμό, ορμούν στ' ανυπεράσπιστα θύματά τους. Θα χρειαζότανε η τραγική φαντασία ενός Δάντη για ν' αποδώσει τις φρικιαστικές σκηνές, που συνέβησαν μπρος στα μάτια του Νουρεντίν. Η ορδή των φονιάδων ορμά - δεν έχουν όπλα· θα ήταν πολύ ευσπλαχνικός ο θάνατος. Με τα χέρια τους, με πέτρες και ξύλα, κτυπούν τον Χρυσόστομο. Του ξεριζώνουν, αλαλάζοντας με μανία, τα κατάλευκα γένια του. Το αίμα τρέχει άφθονο, μουσκέυει τα ράσα του· και η μυρωδιά του εξαγριώνει ακόμη περισσότερο τον διψασμένο για αίμα όχλο. Ένας βαστάζος του λιμανιού θέλει να διακριθεί· και με το μαχαίρι του βγάζει το ένα μάτι του Χρυσόστομου. Κλονίζεται ο Δεσπότης, γονατίζει. Αλλ' οι δήμιοί του δεν τον αφήνουν. Οι άνδρες του Βάσιτς τον σηκώνουν και υποβαστάζοντάς τον τον υποχρεώνουν να συνεχίσει τη μαρτυρική πορεία του προς τον Γολγοθά. Φυσικά, δεν κάνουν την παραμικρή προσπάθεια να συγκρατήσουν τον όχλο που συνεχίζει το αιματηρό όργιό του.

Οι Ευρωπαίοι ιστορικοί, που δεν δυσκολεύτηκαν να εξιχνιάσουν και την τελευταία λεπτομέρεια του θανάτου του Χίτλερ, που έγγραφαν τόμους ολόκληρους για την εκτέλεση του Μουσσολίνι απέστρεψαν το πρόσωπο από τη θυσία του μεγάλου ιεράρχου. Μέσα σε λίγα λεπτά ο Χρυσόστομος έχει τυφλωθεί. Τα μαλλιά και τα γένια του έχουν ξεριζωθεί, το πρόσωπό του είναι μία τεράστια πληγή - τον έχουν γδάρει κυριολεκτικά. Δεν βαδίζει πλέον, τον σέρνουν και τον ανασκολοπίζουν, αργά, μεθοδικά, με μανία. Κι όμως δεν παραπονιέται, δεν ικετεύει, δεν λυγίζει στον Τούρκο. Μόνο την τελευταία στιγμή, την ώρα, που σωριάζεται, αφήνοντας την τελευταία πνοή του, αναφωνεί: «Θεέ μου...». Ο Χρυσόστομος είναι νεκρός· αλλά το μαρτυρικό τέλος του τον μεταβάλλει σε αθάνατο. Ο Βάσιτς φορτώνει το σακατεμένο πτώμα του σε μια βοϊδάμαξα και συνεχίζει την πορεία του προς το Τρικυλίκ. Αλλ' ο όχλος δεν έχει κορέσει τη μανία του - παρακολουθεί την άμαξα και ξεσχίζει τις άψυχες σάρκες. Δεν έχει απομείνει παρα ένα ανατριχιαστικό κουφάρι· και το κουφάρι αυτό ο Βάσιτς το κρεμά στην αγχόνη, που περίμενε τον Δεσπότη.- Έπρεπε να τον κρεμάσω. Ήταν διαταγή, λέει, σαν να ήθελε να δικαιολογηθεί, και κλείνει την αφήγησή του. Ο Νουρεντίν δεν «εχάλασε» τον Χρυσόστομο από εκδίκηση μόνο. Το προσωπικό του μίσος τον βοήθησε, απλώς, να δείξει όλη τη θηριωδία του, να κάμει φρικιαστικότερο το μαρτύριο του ιεράρχη. Ο Χρυσόστομος έπρεπε να πεθάνει. Μόνο μετά το θάνατό του μπορούσαν να ελπίζουν οι Τούρκοι στο οριστικό ξεκλήρισμα του μικρασιατικού Ελληνισμού - στην καταστροφή της Σμύρνης. Κι απόδειξη είναι ότι το μακελειό αρχίζει λίγες ώρες μετά το θάνατό του. Αν ζούσε, ασφαλώς, θα κατόρθωνε να συνεγείρει τον χριστιανικό κόσμο, να μεταβάλλει τους τρομοκρατημένους λαγούς σε ατρόμητα

λιοντάρια.

Οι Τούρκοι «χάλασαν» τον Δεσπότη. Έλπιζαν έτσι ν' αποκόψουν κάθε δεσμό του Ελληνισμού με την ιωνική γη. Ήταν το μεγαλύτερο σφάλμα τους. Η φυγή μας από τη Μικρά Ασία, η εγκατάλειψη της Σμύρνης, ήταν μία από τις ντροπιασμένες σελίδες της ιστορίας μας - δεν θα υπάρχει Έλληνας που να μην ήθελε να την λησμονήσει, να τη διώξει από τη σκέψη του σαν ανατριχιαστικό εφιάλτη. Ήλθε όμως το μαρτύριο του Χρυσόστομου κι ήταν αρκετό για να εξιλεώσει την ντροπή ενός ολόκληρου Έθνους· το αίμα του, που πότισε τα καλντερίμια της Σμύρνης, γίνηκε ο άρρηκτος δεσμός των νοσταλγών, ολόκληρης της Φυλής, με τις χαμένες μας και αλησμόνητες Πατρίδες. Όσο θα ζει η ανάμνηση του μαρτυρίου του Χρυσόστομου, η ιωνική γη θα είναι ελληνική. Και το μαρτύριό του δεν θα λησμονηθεί ποτέ.

πηγή: Γιάννης Καψής, Χαμένες Πατρίδες, έκδ. Α. Α. Λιβάνη

αναδημοσίευση από: Μηνιαίο Περιοδικό Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς «Πειραϊκή Εκκλησία», Έτος 19ο, Αριθμός Φύλλου 207, Σεπτέμβριος 2009

<https://bit.ly/3lfsllly>